

Agnieszka Ostalecka

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODEJMOWANE PODCZAS KRYZYSU BANKOWEGO W ARGENTYNIE W LATACH 1994-1995

1. Wstęp

Od początku lat dziewięćdziesiątych mamy do czynienia z nasileniem skali i częstotliwości występowania kryzysów bankowych. Zjawisko to, stając się coraz bardziej powszechnym, zwróciło uwagę międzynarodowych instytucji i krajowych banków centralnych na potrzebę utrzymywania długookresowej stabilności finansowej. Niemniej jednak, jak ukazują zdarzenia mające miejsce w ostatnich dwóch dekadach, najczęściej wskazywanymi przyczynami wybuchu kryzysu bankowego są oprócz szeroko rozumianej utraty stabilności finansowej także szoki zewnętrzne. W sytuacji wybuchu kryzysu bankowego bardzo ważna jest odpowiednio szybka reakcja władz, przede wszystkim banku centralnego, i podjęcie działań mających na celu przywrócenie zachwianej stabilności finansowej. Wybór i implementacja odpowiednio dobranych środków zaradczych jest kluczową kwestią w ograniczaniu rozmiarów i kosztów kryzysu bankowego.

2. Przyczyny wybuchu i główne fazy przebiegu kryzysu

Trudno wskazać jednoznaczną przyczynę wybuchu kryzysu bankowego w Argentynie, gdyż złożyło się nań wiele czynników, o większym lub mniejszym znaczeniu. Uznaje się jednak, że kryzys bankowy w Argentynie w latach 1994-1995 był w pewnym stopniu efektem szoków zewnętrznych, ale ukazał także słabości systemu finansowego i gospodarki argentyńskiej. Za jedną z podstawowych przyczyn wybuchu kryzysu argentyńskiego uważa się dewaluację meksykańskiego peso, która nastąpiła 20 grudnia 1994 r. i wywołała w Meksyku tzw. kryzys tequili. Dewaluacja meksykańskiej waluty miała bardzo negatywny wpływ na sytuację w Argentynie ze względu na słabości wewnętrzne argentyńskiej gospo-

darki. Po pierwsze, dewaluacja w Meksyku zwiększyła obawy inwestorów dotyczące możliwości dewaluacji argentyńskiej waluty (trzeba bowiem pamiętać, że w Argentynie istniał system izby walutowej, co ograniczało prowadzenie autonomicznej polityki monetarnej). Po drugie natomiast, zmieniła percepcję ryzyka kraju w oczach inwestorów, co było pierwszym sygnałem do rozpoczęcia wycofywania kapitału zagranicznego. Ze względu na występujący w Argentynie od dłuższego czasu deficyt obrotów bieżących, nagły odpływ kapitału z systemu finansowego był dla kraju bardzo niebezpieczny, ponieważ mógł stanowić zagrożenie terminowej spłaty zadłużenia zagranicznego i finansowania deficytu publicznego. Również stanu sektora bankowego nie można uznać za zadowalający ze względu na złą kondycję banków lokalnych, złą jakość ich portfeli kredytowych, a także niewystarczające kompetencje kadr zarządzających tymi bankami. Sytuację tę dodatkowo zaostrzył upadek instytucji parabankowej Extrader. Jej działalność koncentrowała się głównie na obrocie obligacjami, których wartość gwałtownie spadła na skutek pojawienia się kryzysu. Doprowadziło to do załamania na rynku obligacji. Instytucjami, które jako pierwsze odczuły efekty tych zdarzeń były duże banki hurtowe, posiadające spore zapasy obligacji w swoich portfelach. Banki te straciły w okresie od 20 grudnia 1994 r. do końca lutego ponad 55% posiadanych wcześniej depozytów.

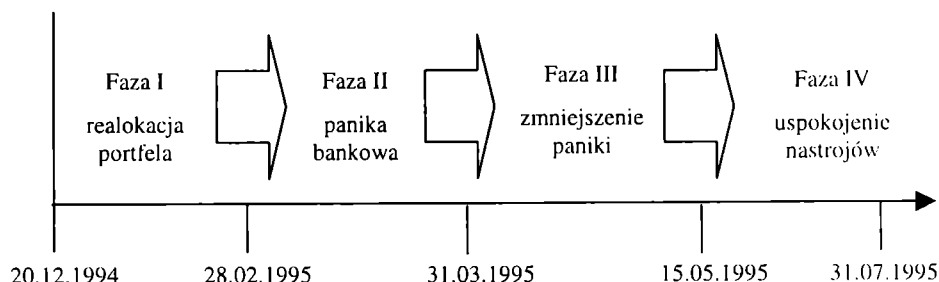
W przebiegu kryzysu argentyńskiego wyróżnia się cztery podstawowe fazy [Ramas 1998, s. 26]:

fazę I – trwającą od 20 grudnia 1994 r. do końca lutego 1995 r. – realokacja portfela,

fazę II – trwającą przez cały marzec 1995 r. – masowe wycofywanie depozytów (panika bankowa),

fazę III – trwającą od kwietnia do połowy maja 1995 r. – zmniejszenie natężenia paniki bankowej,

fazę IV – trwającą od połowy maja do końca lipca 1995 r. – uspokojenie nastrojów i przywrócenie zaufania do systemu bankowego.

Rys. 1. Fazy kryzysu bankowego w Argentynie i odpowiadające im daty graniczne

Źródło: opracowanie własne.

Pierwsza faza kryzysu bankowego nazywana jest w literaturze fazą realokacji portfela. Można ją rozumieć dwojako. Po pierwsze, polegała ona na przenoszeniu depozytów do większych, bardziej bezpiecznych banków. Po drugie, na skutek utraty zaufania do własnej waluty następowała „ucieczka” od posiadanych aktywów denominowanych w peso. Istotne znaczenie dla zrozumienia psychologicznych przesłanek runu na banki miały działania władz podjęte podczas kryzysu bankowego w 1989 r., polegające na konwersji depozytów na obligacje. Deponenci, pamiętając o doświadczeniach z przeszłości związanych z kryzysem bankowym, a dotyczących „zamrożenia” depozytów, na pierwsze sygnały pojawiającego się kryzysu zareagowali wycofywaniem zdeponowanych środków lub zamianą depozytów w peso na depozyty dolarowe.

Tabela 1. Stan z 20 grudnia 1994 r. i przepływy kapitału w trakcie trwania kryzysu (w mln dolarów)*

	Stan z 20 grudnia 1994 r.	Przepływy kapitału			
		I faza	II faza	III faza	IV faza
Bank centralny	17 533	-2880	-1892	1068	1278
Rezerwy walutowe					
Rezerwy obowiązkowe banków	4 827	-1643	-847	249	482
Rezerwy komercyjnych					
Banki komercyjne	45 366	-3242	-4170	-948	3357
Depozyty ogółem	22 390	-3133	-1833	126	1664
– depozyty w peso	22 976	-109	-2336	-1074	1693
– depozyty w dolarach					
Pożyczki dla sektora prywatnego	48 221	304	-1424	9	110
– pożyczki w peso		-829	-583	-62	-116
– pożyczki w dolarach		1132	-841	72	227
System finansowy					
Podaż pieniądza M3	55 649	-4055	-4349	-32	3069

* 1 dolar = 1 peso

Źródło: [Ramos 1998, s. 27].

Podczas trwania I fazy kryzysu bankowego sektor bankowy stracił ponad 7% bazy depozytowej, bank centralny stracił 16,4% posiadanych rezerw (ok. 2,9 mld dolarów), spadł także wskaźnik M3 o prawie 7,3% (tab. 1). Co więcej, wzrosły stopy oprocentowania depozytów w peso i dolarach, które pod koniec lutego wynosiły odpowiednio 13 i 7,5% w porównaniu z poziomem 9,5 i 6,2% przed kryzysem [Ramos 1998, s. 26].

Druga faza kryzysu wiązała się z pogłębieniem zjawiska runu na banki (paniki bankowej). Wraz ze wzrostem skali upadłości banków, przy jednoczesnym braku systemu gwarantowania depozytów, także drobni deponenci zaczęli wycofywać swoje depozyty. Tylko w marcu baza depozytowa spadła o ponad 9%, przekracza-

jąc o prawie 1 mld dolarów spadek zaobserwowany w I fazie kryzysu. Ponadto wskaźnik M3 ponownie obniżył się o kolejne 7,3%, a stopy oprocentowania depozytów w peso i dolarach ciągle rosły i osiągnęły pod koniec marca odpowiednio 24 i 11% [Ramos 1998, s. 28]. Podsumowując, w fazie drugiej spadek łącznej bazy depozytowej wyniósł prawie 4,2 mld dolarów.

W **fazie trzeciej** kryzysu obserwowano już zwolnienie tempa wycofywania depozytów, które spadły tylko o 2% w stosunku do wielkości bazy depozytowej sprzed kryzysu. Powstrzymanie paniki bankowej i uspokojenie rynku finansowego było możliwe głównie dzięki przyrzeczeniu finansowego wsparcia w kontekście umowy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym. Jednocześnie wciąż istniała w tym czasie duża niepewność co do kształtu przyszłej polityki gospodarczej, wynikająca z zaplanowanych na 15 maja 1995 r. wyborów prezydenckich, w których dotychczasowy prezydent Carlos Menem ubiegł się o reelekcję. Pomimo istniejącej niepewności w fazie tej udało się zatrzymać odpływ kapitału inwestycyjnego z gospodarki argentyńskiej.

W ostatniej, **czwartej fazie** następowało stopniowe przywrócenie zaufania do systemu bankowego, co przejawiało się m.in. w odbudowywaniu bazy depozytowej. Depozyty wzrosły w tym okresie o prawie 3,4 mld dolarów. Znaczącej poprawie uległ wskaźnik M3, spadły stopy procentowe, zatrzymując się jednak na poziomie wyższym od poziomu sprzed kryzysu.

Biorąc pod uwagę cały okres kryzysu bankowego, w którym następowało wycofywanie depozytów, tj. od 20 grudnia 1994 r. do maja 1995 r., sektor bankowy stracił 19% swojej bazy depozytowej, a Bank Centralny uszczuplił stan swoich rezerw walutowych o 27% [D'Amato, Grubisic, Powell 2000, s. 5].

3. Środki zaradcze zastosowane w I fazie kryzysu

W banku centralnym Argentyny (Banco Central de la República Argentina – BCRA) początkowo toczyły się burzliwe dyskusje, dotyczące prawidłowego zdiagnozowania sytuacji wywołanej dewaluacją meksykańskiego peso oraz wypracowania i przyjęcia właściwego pakietu działań będących odpowiedzią na tą sytuację. Zastanawiano się, czy ówczesna sytuacja była atakiem spekulacyjnym na walutę, co wymagałoby zacieśnienia polityki monetarnej (m.in. zaostrzenia wymogów w zakresie rezerw), czy raczej był to problem płynności w systemie bankowym, co z kolei wymagałoby zastosowania przeciwnej polityki. Jednak w sytuacji kurczenia się podaży pieniądza i pogarszania się warunków otoczenia makroekonomicznego zdano sobie sprawę, że większym problemem był kryzys płynności w systemie bankowym, w związku z czym zdecydowano się na obniżenie wymogów dotyczących poziomu rezerw [Calomiris, Powell 2000, s. 10].

Już od początku wybuchu kryzysu bankowego rząd podjął szereg działań mających na celu zmniejszanie obaw o dewaluację peso. Działania te sprowadzały się

do zapewnienia kontynuacji polityki kursu walutowego wprowadzonej *Prawem wymienialności*.

W celu ograniczenia zjawiska kurczenia się płynności w systemie bankowym bank centralny rozpoczął proces tworzenia „dodatkowej płynności” i jej redystrybucji wewnątrz systemu bankowego. Źródłami tej dodatkowej płynności miała być redukcja poziomu rezerw, udzielanie odpowiednio zabezpieczonych pożyczek przez bank centralny oraz prowadzenie operacji otwartego rynku (*repurchase agreements*) w granicach określonych *Prawem wymienialności* i statutem banku centralnego. Pierwszym podjętym działaniem było obniżenie wymogów w zakresie rezerw obowiązkowych. W zaledwie parę dni po wybuchu kryzysu, tj. 28 grudnia 1994 r., obniżono wymogi w zakresie rezerw od depozytów denominowanych w dolarach, a 12 stycznia 1995 r. – rezerwy od depozytów w peso. Kształtowanie się poziomu rezerw obowiązkowych w okresie trwania kryzysu tequili prezentuje tab. 2. Ponadto obniżeniu uległy kary dla banków, które nie spełniały wymogów utrzymywania właściwego poziomu rezerw obowiązkowych.

Tabela 2. Procentowe zmiany wysokości rezerw obowiązkowych

Okres	Argentyńskie peso		Dolary amerykańskie	
	depozyty na żądanie i oszczędnościowe	depozyty terminowe	depozyty na żądanie i oszczędnościowe	depozyty terminowe
01.08.93 - 15.12.94	43	3	43	3
16.12.94 - 31.12.94	43	3	35	1
01.01.95 - 15.01.95	35	1	35	1
16.01.95 - 31.01.95	30	1	30	1
01.02.95 - 28.02.95	32	1	32	1
01.03.95 - 31.07.95	33	2	33	2

Źródło: [Ganapolsky, Schmukler 1999, s. 5].

Tego samego dnia, tj. 12 stycznia 1995 r., podjęte zostały jeszcze inne działania mające na celu stabilizację systemu finansowego przez zapobieganie utracie zaufania inwestorów i deponentów oraz próbę zażegnania kryzysu płynności w systemie bankowym. Pierwszym z nich była dolaryzacja środków banków komercyjnych przetrzymywanych w banku centralnym.

Dolaryzacja polegała na konwersji środków zgromadzonych z tytułu rezerwy obowiązkowej od depozytów w peso na dolary oraz zamianie rachunków bieżących wszystkich banków w BCRA na jeden rachunek denominowany w dolarach. Choć w przypadku konwersji środków rezerwy obowiązkowej rzeczywiste transakcje nie zostały przeprowadzone, była ona skutecznym środkiem budowania zaufania do rządu i potwierdzeniem zamiaru utrzymania przez niego kursu walutowego wprowadzonego *Prawem wymienialności*. Dzięki niej środki banków

utrzymywane w banku centralnym zostały zwolnione od ryzyka dewaluacji [Iwanicz-Drozdowska 2002, s. 332]. Ponadto rynkom finansowym i obserwatorom bieżącej sytuacji został wysłany ważny sygnał o zmniejszeniu bodźców dla banku centralnego do zredukowania jego zobowiązań denominowanych w peso poprzez dewaluację tej waluty.

Innym działaniem, podjętym ze względu na ograniczoną rolę banku centralnego jako pożyczkodawcy ostatniej instancji, było stworzenie sieci bezpieczeństwa przy wykorzystaniu banku państwowego Banco de la Nación. Bank ten w pewnym sensie miał zastąpić bank centralny w roli pożyczkodawcy ostatniej instancji, przy czym środki na ten cel zostały pozyskane z dwóch źródeł [Garcia-Herrero 1997, s. 24]:

- 250 mln dolarów zostało przekazane łącznie przez 5 dużych banków w zamian za zaproponowaną przez BCRA obniżkę poziomu wymaganych rezerw obowiązkowych – środki te miały być wykorzystane na wykup aktywów banków hurtowych mających problemy z płynnością,
- 790 mln dolarów zostało przekazane przez 25 banków, którym z zamian za to zezwolono na obniżenie poziomu rezerw obowiązkowych o 2% wartości bazy depozytowej sprzed kryzysu.

Pomimo podjętych w styczniu działań, w lutym 1995 r. nadal obserwowano narastające obawy co do możliwości dewaluacji peso i zdolności poradzenia sobie z kryzysem płynności w systemie bankowym, co wynikało z ograniczonej roli banku centralnego jako pożyczkodawcy ostatniej instancji wprowadzonej *Prawem wymienialności* w 1991 r. Z tych właśnie względów 27 lutego 1995 r. rząd zdecydował się na wprowadzenie poprawek do statutu banku centralnego. Wprowadzone zmiany dawały bankowi centralnemu większą swobodę w zakresie działalności pomocowej. Po pierwsze, limit okresu świadczonej pomocy finansowej został wydłużony z 30 do 120 dni. Po drugie natomiast, wartość niesionej pomocy finansowej mogła w niektórych sytuacjach przekraczać wartość netto banku ubiegającego się o pomoc [Ganapolsky, Schmukler 1999, s. 6]. Wprowadzona nowelizacja zwiększała dotychczas bardzo ograniczone możliwości banku centralnego w zakresie

Tabela 3. Najważniejsze środki podjęte w celu uzupełnienia płynności w systemie bankowym

1995	Podjęty środek
Styczeń	przekazanie 250 mln dolarów przez 5 największych banków w zamian za obniżenie poziomu rezerw obowiązkowych
Styczeń	przekazanie 790 mln dolarów przez 25 banków w zamian za obniżenie poziomu rezerw obowiązkowych o 2% wartości bazy depozytowej sprzed kryzysu
Styczeń	zezwoleń na międzybankowe operacje nadwyżkami rezerw obowiązkowych
Luty	wydłużenie okresów kredytów refinansowych oraz umożliwienie ich udzielania na kwoty przewyższające fundusze banku kredytobiorcy

Źródło: [Garcia-Herrero 1997, s. 25].

utrzymywania płynności w sektorze bankowym. Do marca 1995 r. z tego rodzaju pomocy skorzystało około 50% banków – na łączną kwotę 1,7 mld peso (0,6% PKB) [Iwanicz-Drozdowska, s. 334]. Działania te były więc bardzo pomocne w łagodzeniu skutków kurczenia się podaży pieniądza, ponieważ uzupełniając płynność w sektorze bankowym, pozwoliły zapobiec wyprzedawaniu aktywów przez banki zagrożone utratą płynności. Podstawowe działania na rzecz zwiększenia płynności w systemie bankowym prezentuje tab. 3.

4. Środki zaradcze zastosowane w II fazie kryzysu

Ze względu na ogromny odpływ depozytów, który miał miejsce od początku wybuchu kryzysu, bank centralny postanowił podjąć kolejne działania mające na celu choć częściowe zniwelowanie negatywnego wpływu paniki bankowej na sytuację finansową banków. Pomimo wielokrotnego obniżenia wymogów w zakresie rezerw obowiązkowych, niektóre banki na skutek niedoborów płynności nie były w stanie im sprostać. Wychodząc naprzeciw tym problemom, 10 marca 1995 r. bank centralny wprowadził możliwość zaliczania przez banki prywatne do 50% posiadanych zasobów gotówkowych, jak również środków użytych do zakupu aktywów od banków mających problemy finansowe, w poczet rezerwy obowiązkowej. Dopiero po 31 maja 1995 r. owe 50% było stopniowo zmniejszane do zera [Garcia-Horrero 1997, s. 25; Gonapolsky, Schmukle 1999, s. 6].

Rząd przeprowadzał jednocześnie przez parlament ustawy zwiększające dodatkowo dyscyplinę budżetową. Dzięki temu Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) nie wahał się szybko udzielić Argentynie dużej pomocy kredytowej, co pomogło w opanowaniu kryzysu płynności w systemie bankowym i odsunęło groźbę kryzysu niewypłacalności [Sławiński 2000, s. 22]. Zawarcie porozumienia z MFW, które było ogłoszone 10 marca 1995 r., a którego podpisanie nastąpiło 4 dni później, uważane jest za bezsporny przełom w przywróceniu zaufania deponentów i inwestorów. Na mocy zawartego porozumienia Argentyna uzyskała pomoc w wysokości 7 mld. Jednocześnie rząd wprowadził program wspierany przez MFW, tj. program poprawy wiarygodności makroekonomicznej kraju, zakładający m.in. osiągnięcie nadwyżki budżetowej. Podjęte przez rząd argentyński w ramach nowego programu gospodarczego działania mające na celu poprawę stanu budżetu przyniosły w 1995 r. wzrost przychodów średnio o 25% w stosunku do 1994 r., podczas gdy wydatki budżetowe zostały utrzymane na podobnym poziomie w ciągu całego 1995 r. [Iwanicz-Drozdowska 2002, s. 336].

W tym samym czasie stworzone zostały dwa fundusze powiernicze – w celu ułatwienia procesu restrukturyzacji banków prywatnych i prywatyzacji państwowych banków regionalnych. Fundusze te zostały zasilone łącznie w kapitały wielkości 3,75 mld dolarów, pochodzące z różnych źródeł. Fundusz powierniczy stworzony w celu restrukturyzacji prywatnych banków mających problemy finansowe był zasilony kapitałami o wysokości 2,5 mld dolarów, z czego 2 mld

pochodziły z emisji obligacji skarbowych, a pozostałe 0,5 mld stanowiła pomoc finansowa Banku Światowego. Natomiast drugi fundusz powołany w celu prywatyzacji państwowych banków regionalnych został zasilony kwotą 1,25 mld dolarów uzyskaną od Międzyamerykańskiego Banku Rozwoju oraz od Banku Światowego [Garcia-Herrero 1997, s. 27].

5. Środki zaradcze zastosowane w III fazie kryzysu

Aby w pełni przywrócić zaufanie inwestorów i deponentów do systemu bankowego, 4 kwietnia 1995 r. władze Argentyny zdecydowały się na wprowadzenie systemu gwarantowania depozytów. Do tej pory (od czasu zniesienia systemu gwarantowania depozytów w 1992 r.) depozyty w bankach prywatnych były w pełni narażone na ryzyko, w odróżnieniu od państwowych banków regionalnych i narodowych. Te ostatnie były postrzegane jako banki posiadające gwarancje państwowe, co w pewnym stopniu tłumaczy odpływ depozytów tylko z banków prywatnych w pierwszych fazach kryzysu bankowego.

Nowo utworzony system gwarantowania depozytów Fondo de Garantía de Depósitos (FGD) finansowany był w całości ze składek wnoszonych przez uczestniczące w nim banki (ustalonych przy użyciu formuły CAMEL), bez jakichkolwiek środków rządowych. Każdy z banków należących do systemu miał wpłacać pomiędzy 0,03 a 0,06% wartości depozytów w zależności od skali podejmowanego ryzyka. Do wykonywania zadań związanych z gwarantowaniem depozytów, w tym realizacji wypłat dla deponentów, powołana została pararządowa instytucja SEDESA (Seguro de Depósitos) [Ganapolsky, Schmukler 1999, s. 7; Iwanicz-Drozdowska 2002, s. 334]. W zarządzie tej instytucji zasiadli: minister finansów oraz wybrani pracownicy banku centralnego i banków komercyjnych płacących składki. Dla depozytów złożonych na okres do 90 dni górna granica odpowiedzialności wynosiła 10 000 peso, natomiast w przypadku depozytów złożonych na okres powyżej 90 dni ta kwota wynosiła 20 000 peso. System gwarantował depozyty ulokowane w bankach prywatnych w walucie krajowej i walutach zagranicznych [*Economic Report...*]. Z systemu gwarantowania wyłączone były depozyty, których oprocentowanie było wyższe o co najmniej 2 punkty procentowe od stopy procentowej publikowanej przez bank centralny oraz depozyty, które poza oprocentowaniem oferowały deponentom inne profity [Ganapolsky, Schmukler 1999, s. 7]. Ponadto system gwarantowania depozytów mógł prowadzić działalność pomocową w sytuacji, gdy koszty takiej pomocy są niższe niż wypłata gwarantowanych środków deponentom upadłego banku [Torre 2000, s. 5].

Ponadto w kwietniu 1995 r. parlament uchwalił nowelizację prawa o instytucjach finansowych, na mocy której bank centralny mógł zawiesić niewypłacalny bank na okres 90 dni (przed nowelizacją okres ten wynosił 30 dni) oraz wystąpić z żądaniem zwiększania funduszy własnych. Po otrzymaniu informacji o wzmocnieniu kapitałowym bank centralny mógł zezwolić na podjęcie przez bank dalszej działalności lub zdecydować o wycofaniu licencji. Nowelizacja ta zwiększyła

także możliwości banku centralnego w zakresie przeprowadzania likwidacji instytucji finansowej bez angażowania środków budżetowych. W wyniku wprowadzonych zmian bank centralny uzyskał prawo do organizowania sprzedaży niewypłacalnych banków (szerzej [Iwanicz-Drozdowska 2000, s. 334-335]).

6. Środki zaradcze zastosowane w IV fazie kryzysu

Po wyborach prezydenckich wygranych przez Carlosa Menema sytuacja znacznie się poprawiła. Działania podjęte w trzech poprzednich fazach pozwoliły na opanowanie kryzysu i przywrócenie zaufania do systemu finansowego. Jak to zostało wspomniane wcześniej, system monetarny Argentyny został oparty na działaniu izby walutowej, co w pewnym sensie ograniczało możliwości prowadzenia autonomicznej polityki pieniężnej. Ustanowiono sztywny kurs peso do dolara w relacji 1:1. Odstępstwem od zasad izby walutowej było dopuszczenie możliwości sprzedawania przez rząd izbie walutowej obligacji skarbowych denominowanych w dolarach, jakkolwiek o wartości nie większej niż 20% wielkości bazy monetarnej. To odstępstwo było w istocie wentylem bezpieczeństwa i brało się ze świadomości rządu, że może zaistnieć sytuacja kryzysowa, w której trzeba będzie uzupełnić płynne rezerwy banków, jeśli ulegną one zmniejszeniu na skutek odpływu kapitału i spadku rezerw walutowych. Rząd Argentyny skorzystał z tego rozwiązania i sprzedał izbie walutowej papiery skarbowe denominowane w dolarach. Zahamowało to proces kurczenia się bazy monetarnej w obiegu i złagodziło dotkliwy brak płynnych rezerw w systemie bankowym [Sławiński 2000, s. 20].

Podsumowując, działania podejmowane przez władze w poprzednich trzech fazach kryzysu bankowego, mające na celu zwiększenie płynności w systemie bankowym, pozwoliły uzyskać ponad 5,7 mld peso w wyniku działań podejmowanych przez bank centralny (z czego 3,4 mld peso z obniżenia poziomu rezerw obowiązkowych) i prawie 5 mld peso z pozostałych źródeł np. z pomocy międzynarodowych instytucji finansowych (3750 mln peso). Szczegółowe dane dotyczące źródeł finansowania odpływu depozytów prezentuje tab. 4.

Tabela 4. Źródła finansowania odpływu depozytów ogółem (w mln peso)

Okres	Operacje BCRA mające na celu zwiększenie płynności				Inne źródła płynności (w tym środki z międzynarodowych funduszy)
	operacje otwartego rynku	pożyczki dla banków	zmniejszenie rezerw obowiązkowych	ogółem	
20.12.94-28.02.95	369	256	2400	3025	916
01.03.95-31.03.95	436	842	1000	2278	244
01.04.95-14.5.95	15	439	0	454	3762
Ogółem 20.12.94-15.05.95	820	1537	3400	5757	4922

Źródło: [Dabós, Gómez Mera 1998, s. 15; Iwanicz-Drozdowska 2002, s. 336].

Szacunkowy koszt kryzysu bankowego w Argentynie, nie biorąc pod uwagę osłabienia systemu bankowego, a jedynie rzeczywiście poniesione koszty, jest oceniany na 1,6% PKB. Pomimo ogromu poniesionych kosztów jest to znacznie mniejsza kwota niż się spodziewano i znacznie mniejsza niż w przypadku innych krajów doświadczających kryzysów bankowych. Świadczy to trafności wyboru i skuteczności działań, których implementacja pozwoliła na ograniczenie kosztów kryzysu.

7. Podsumowanie

Przypadek Argentyny ukazuje korzyści – w aspekcie relatywnie niewielkiego makroekonomicznego wpływu – z szybkiej i przemyślanej reakcji władz na sygnały pojawiającego się kryzysu w systemie bankowym. Spójne i błyskawicznie podejmowane działania, jako odpowiedź na pojawienie się zjawiska paniki bankowej przejawiającej się w masowym wycofywaniu depozytów, miały na celu m.in. zwiększenie uprawnień banku centralnego w zakresie pełnienia funkcji pożyczkodawcy ostatniej instancji, stworzenie systemu gwarantowania depozytów oraz założenie funduszu powierniczego mającego na celu restrukturyzację systemu bankowego. Działania te przebiegały w dwóch płaszczyznach. Pierwsza to działania mające na celu zażegnanie kryzysu płynności w systemie bankowym. Drugim kierunkiem podejmowanych działań było natomiast odbudowywanie zaufania społeczeństwa do systemu bankowego, co udało się uzyskać m.in. dzięki przywróceniu systemu gwarantowania depozytów.

Literatura

- Calomiris Ch.W., Powell A., *Can Emerging Market Bank Regulators Establish Credible Discipline? The Case of Argentina, 1992-1999*, „Central Bank of Argentina Working Paper” 2000, nr 14.
- Dabós M., Gómez Mera L., *The Tequila Banking Crisis in Argentina*, Universidad de San Andrés, Argentina 1998.
- D'Amato L., Grubisic E., Powell A., *Contagion, Banks Fundamentals or Macroeconomic Shock? An empirical Analysis of the Argentine 1995 Banking Problems*, „Central Bank of Argentina Working Paper” 1997, nr 2.
- „Economic Report” nr 16, Ministerio de Economía y Producción, Argentina 1995 (dokument dostępny na <http://www.mecon.gov.ar>).
- Ganapolsky E.J.J., Schmukler S.L., *Crisis Management in Capital Markets: The Impact of Argentine Policy during the Tequila Effect*, World Bank Economists' Forum: Economists' Forum 3-4 maja 1999.
- García-Herrero A., *Banking Crises in Latin America in the 1990s: Lessons from Argentina, Paraguay and Venezuela*, „IMF Working Paper” 1997, nr 140.
- Iwanicz-Drozdowska M. (red.), *Kryzysy bankowe. Przyczyny i rozwiązania*, PWE, Warszawa 2002.
- Ramos A.M., *Capital Structures and Portfolio Composition during Banking Crises: Lessons from Argentina 1995*, „IMF Working Paper” 1998, nr 121.

-
- Ślawiński A., *Doświadczenia Argentyny ze stosowaniem izby walutowej*, „Bank i Kredyt” 2000, nr 12.
- Torre de la A., *Argentina: Bank Failure Resolution*, [w:] *Resolving Bank Failures in Argentina*, Recent Developments and Issues, World Bank Working Paper 2000, nr 2295.

INTERVENTIONAL ACTIVITY TAKEN DURING THE BANKING CRISIS IN ARGENTINA IN THE YEARS 1994-1995

Summary

The article presents the most important interventional activity taken by the Argentinian authorities, which were connected with bringing under control the banking crisis which took place in the years 1994-1995. As a starting point there is described the development of banking crises in division of its main phases are discussed in details and in chronological order. Within the confines of each phase the remedies taken by Argentinian authorities, in particular these taken by the central bank. These actions were in two directions. The first group of used remedies consist in decreasing the shrinking liquidity in the banking system. However, the second group concentrates on restoring confidence to the banking sector.

Mgr Agnieszka Ostalecka jest asystentem w Katedrze Finansów i Rachunkowości Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.